

CONSENTSUS

Uitwerking van scenario's en verkenning van transitiepaden voor duurzame consumptiepatronen

DUUR VAN HET PROJECT

Fase 1: 15/12/2006 – 31/01/2009
Fase 2: 01/02/2009 – 31/01/2011

BUDGET

796.035 €

SLEUTELWOORDEN

Sustainable consumption, scenario building and analysis, backcasting, transition management

CONTEXT

Op internationaal vlak worden scenario's beschouwd als instrumenten met veel potentieel voor het denken over duurzaam ontwikkelingsbeleid. Scenario's zijn geloofwaardige, uitdagende en relevante verhalen over hoe de toekomst er zou kunnen uitzien. Scenario-ontwikkeling heeft als doel om beter geïnformeerde en rationele besluitvorming te ondersteunen en het wordt typisch aangeraden in situaties van complexiteit, onzekerheid, wisselwerking tussen verschillende schalen en sectoren, en lange tijdshorizonten. Duurzame ontwikkeling heeft precies dat soort kenmerken. Er blijkt bij verschillende actoren in het Belgische beleid voor duurzame ontwikkeling interesse te bestaan voor toekomstverkenningen. Maar zowel het gebruik van scenario's als van nieuwe concepten om langetermijnbeleid te sturen – zoals het concept van transitie management – worden tot nu toe nauwelijks gebruikt in Belgisch beleid voor duurzame ontwikkeling.

- Het ontwikkelen van schetsen van scenario's en transitievoor België op het vlak van duurzame consumptie, waarbij onder andere teruggevallen zal worden op een expertenpanel om de scenario's te helpen vorm geven; als tijdshorizon wordt 2050 gekozen.
- Bijdragen aan onderzoek in het domein van duurzame consumptie, door consumptiepatronen – één van de belangrijkste sturende krachten in de ontwikkelingspatronen van industrielanden – als gevalstudie te nemen voor de scenario's en transitie management.
- Confronteren van beleidsmakers (waaronder de zogenaamde stakeholders) en het ruimere publiek met de tussentijdse en eindresultaten van het project, onder andere via Internet en enkele conferenties.
- Het versterken van capaciteit en kennis over sterktes en zwaktes van vernieuwende instrumenten voor beleidsvorming in de Belgische wetenschappelijke gemeenschap en onder beleidsmakers.

Methodologie

Tijdens de eerste twee jaar zal het onderzoek zich toespitsen op scenario's voor duurzame consumptie, terwijl in jaar drie en vier de aandacht verlegd wordt naar transitie management in het kader van duurzame consumptie. Verschillende werkpakketten in het onderzoek zullen op methodologisch vlak, naast literatuurstudie en –analyse, gebruik maken van interactie met experts, beleidsmakers en stakeholders. Zo is er bijvoorbeeld tijdens het tweede jaar een participatief proces met experts voorzien om te werken aan scenario's, is er een feedbackmechanisme voorzien, en een open conferentie waarop ontwerpscenario's gepresenteerd en bediscussieerd zullen worden. Op die manier draagt de methodologie meteen ook bij aan de verspreiding van resultaten naar mogelijke gebruiksgroepen. Het onderzoek naar transitie management zal vergelijkbare vormen van interactie gebruiken.

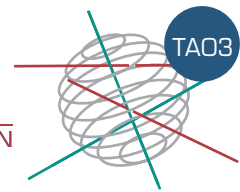
BESCHRIJVING VAN HET PROJECT

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van het CONSENTSUS project zijn:

- Een wetenschappelijke beoordeling maken van de kenmerken van scenario's en transitie management, onder andere door een inhoudelijke analyse (welke toekomst tonen ze ons, wat zijn drijvende krachten...), een methodologische analyse (welke methodes en instrumenten worden gebruikt) en een politieke analyse (wat zijn de gevolgen voor beleidsvorming).
- Een evaluatie maken van hun bruikbaarheid voor beleid, en beoordelen of en hoe Belgische beleidsmakers zulke methodieken verwelkomen.

CONSENTSUS

Uitwerking van scenario's en verkenning van transitiepaden voor duurzame consumptie patronen

INTERACTIE TUSSEN DE VERSCHILLENDE ONDERZOEKSGROEPEN

De onderzoeksgroepen zullen in de verschillende werkpakketten van het project nauw samenwerken. Om de organisatie van het onderzoek te vereenvoudigen is de coördinatie van het werk binnen de verschillende werkpakketten verdeeld tussen de teams. Zo zal IDD bijvoorbeeld de taken coördineren over de analyse van consumptiepatronen en levensstijlen, en over de modellering van transitie; CDO (UGent) zal de analyse en de opbouw van scenario's coördineren, en het werk rond transitiepaden voor duurzame consumptie; IGEAT-CEDD (ULB) coördineert de werkpakketten rond de vraag naar en het gebruik van scenario's, en rond de toepasbaarheid van transitie management in een Belgische beleidscontext.

VERWACHTE RESULTATEN EN/OF PRODUCTEN

De meeste werkpakketten in het project zullen resulteren in working papers, onder andere over niches voor duurzame consumptie, over een inhoudelijke en methodologische analyse van scenario's, over de vraag naar en verwachtingen bij

scenario's en transitie management in de Belgische beleidscontext. Bovendien heeft het project als doel om scenarioschetsen voor duurzame consumptie te ontwikkelen voor België, met daarbij mogelijke transitiepaden. Er zijn verder twee conferenties (over scenario's en over transitiepaden) gepland. De resultaten van de verschillende werkpakketten moeten ook leiden tot de publicatie van artikels in nationale en internationale tijdschriften en/of op nationale en internationale conferenties.

LINK MET INTERNATIONALE PROGRAMMA'S

Onderzoeksgroepen uit verschillende Europese landen (Nederland, Duitsland, Groot-Brittannië, Oostenrijk, Zwitserland) hebben netwerken opgezet om kennis over transitie en systeeminnovaties uit te wisselen. Andere hebben uitgebreide ervaring opgebouwd in het werken met scenario's, o.a. voor de IPCC scenario's en voor de scenario's van de Millennium Ecosystem Assessment. De CONSENTSUS-onderzoeksgroepen hebben de bedoeling aan te haken bij dit groeiend Europees onderzoeksveld rond scenario-ontwikkeling en transitie management voor duurzame ontwikkeling.

CONTACT INFORMATION

Coördinator

Patrick Van Damme & Erik Paredis
Universiteit Gent (UGent)
Centrum voor Duurzame Ontwikkeling (CDO)
Poel 16
B-9000 Gent
Tel: +32 (0)9 264.82.08
Fax: +32 (0)9 264.83.90
Erik.Paredis@UGent.be
<http://cdonet.ugent.be>

Promotoren

Edwin Zaccai
Université Libre de Belgique (ULB)
Institut de Gestion de l'Environnement et d'Aménagement du Territoire (IGEAT)
Centre d'Etudes du Développement Durable (CEDD)
50, avenue FD Roosevelt - cp130-02
B-1050 Brussel
Tel: +32 (0)2 650.43.32
Fax: +32 (0)2 650.43.12
ezaccai@ulb.ac.be
http://www.ulb.ac.be/igeat/igeat/ulb_igeat/hp/hp_fr.htm

Paul-Marie Boulanger
Institut pour un Développement Durable (IDD)
Rue des Fusillés 7
B-1340 Ottignies
Tel: +32 (0)10 41.73.01
Fax: +32 (0)10 41.36.49
idd@iddweb.be
<http://www.iddweb.be>

Opvolgingscomité

Voor de volledige en de meest up-to-date samenstelling van het Opvolgingscomité, gelieve onze databank van federale onderzoeksacties (FEDRA) te bezoeken op <http://www.belspo.be/fedra> of <http://www.belspo.be/ssd>

